

TÜRKİYE VE AVRUPA ENERJİ PİYASALARI

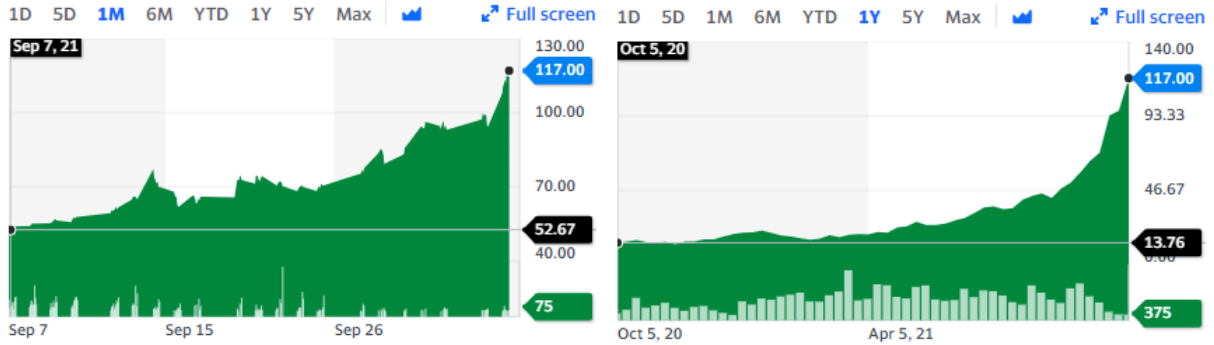
Enerji arz ve talebindeki aşağıdaki etkenlere bağlı olarak Avrupa vadeli doğalgaz piyasalarında fiyatlar hergün rekor tazelerken ve toptan elektrik fiyatları sene başına göre 3-4 kat artmış durumdadır.

TALEP ARTIŞI & DÜŞÜK STOK	ARZDAKİ DEĞİŞİM
Covid sonrası toparlanmada artan enerji tüketimi	Kuraklık nedeniyle hidroelektrik santrallerinde üretimin azalması,
Avrupa'daki doğalgaz depolama tesislerindeki düşük doluluk seviyeleri	Rusya'nın Ukrayna üzerinden Avrupa'ya yaptığı arzı kısması,
Fosil yakıt yerine doğalgaza yönelim	Rüzgardan elektrik üretiminin gerilemesi,
Kış aylarında talepte beklenen artış	Doğalgaz fiyat artışı nedeni kömür talebi üzerine kömür fiyatlarındaki ani artış
Avrupa'da Sera gazı emisyon fiyatlarının ton başı 5 Euro'dan 60 Euro'ya çıkması	Yenilenebilir enerji arzının yetmemesi, nükleer santrallerin kapatılmış olması

Tüm bu etkenlerin yanı sıra doğalgaz fiyat artışın kısmen spekülasyon olabileceği, Rusya'nın Kuzey Akım 2 projesine olan ihtiyacı artırmak için bu krizi kullandığı görüşleri de bulunmaktadır.

Avrupa'nın en derinlikli vadeli doğalgaz piyasası olan Hollanda TTF'de Doğalgaz'ın fiyatı 5 Ekim 2021 itibarıyla mwh başına 117€'ya çıkmıştır. Bu fiyatın çarpıcılığı 1 ay önce 53€, 1 yıl önce 14€ olmasıyla anlaşılabilir.

Dutch TTF Natural Gas Calendar (TTF=F)

Türkiye açısından baktığımızda alımın çoğu uzun vadeli anlaşmalarla yapıldığı için spot piyasadaki bu ani artıştan büyük bir etkilenme öngörülmektedir. Eylül'den Ekim'e geçerken alım fiyatlarında %13 civarında bir artış olması beklenmektedir. Hatırlanacağı üzere Ekim başında sanayiye ve elektrik üreticilerine doğalgaz için %15 zam yapılmış konut tarifeleri sabit bırakılmıştı. Bu artışın elektrik fiyatı olarak konutlara yansımaları beklenmektedir.

Konut doğalgaz fiyatlarına baktığımızda Ağustos itibarıyla dahi Türkiye'deki fiyatların Avrupa'ya göre oldukça düşük olduğu gözükmektedir. Bunda Botaş'ın sübvansiyonunun da etkisi bulunmaktadır.

Konut Doğalgaz Fiyatları - Ağustos	TL/SM ³
Ankara	2,25 ₺
Amsterdam	11,69 ₺
Londra	5,74 ₺
Roma	10,34 ₺
Sofya	7,60 ₺
Berlin	7,25 ₺

Botaş Toptan Fiyatlar - Ekim	TL/SM ³
Konut	1,49 ₺
Sanayi	2,36 ₺
Elektrik Üreticileri	2,72 ₺

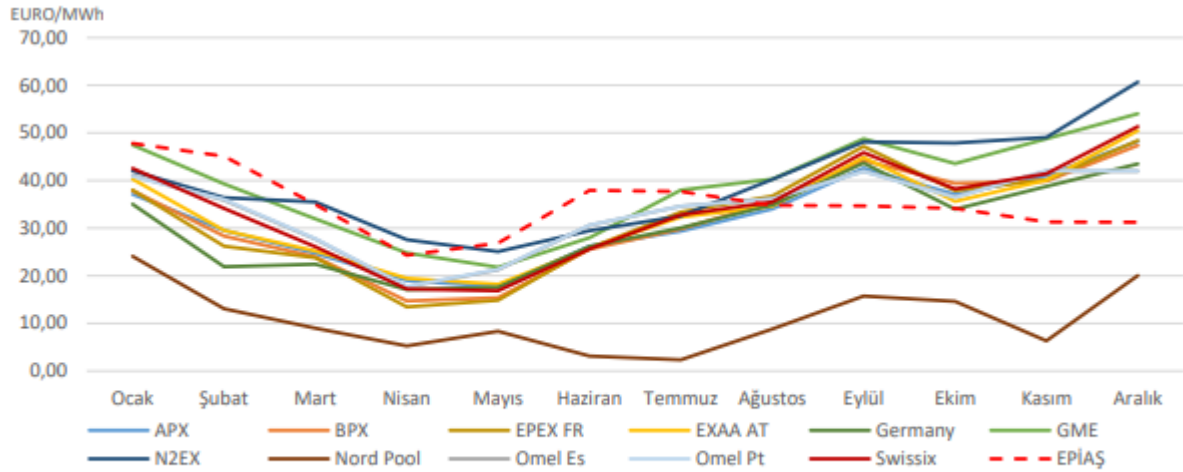

Avrupa'ya baktığımızda İspanya ve Portekiz'de toptan **elektrik fiyatları** ortalama 180 €/mwh seviyesine çıkmıştır. Böylece, söz konusu fiyatlar 6 ay öncesinin 3 katı yükselmiştir. İngiltere'de de elektrik fiyatları 210 £/mwh'yu aşarak Avrupa'nın en yüksek seviyeli fiyatı konumuna gelmiştir. Spot piyasada 5 Ekim itibariyle oluşan elektrik fiyatları yandaki gibidir.

Ülkelerin fiyatlandırmasına bakarsak; Fransa'da Ekim ayı başında elektrik ve doğal gaz için bir tavan fiyat belirlenirken, İtalya'da gelecek aylarda doğal gaz ve elektriğin yüzde 40 oranında zamlanacağı tahmin ediliyor. Bunun yanı sıra AB liderleri 21-22 Ekim'de yapacakları zirvede ortak tutum geliştirmek üzerine çalışma kararı aldılar. Sene başından bugüne konutlara uygulanan elektrik ve doğalgazda olağan üstü bir artışa rastlanmıyor.

Türkiye ve Avrupa ülkeleri elektrik fiyatları karşılaştırması için 2020 yıllık, 2021 yıllık ve son güncel haftalık (Ekim) piyasa karşılaştırması aşağıda paylaşılmıştır.

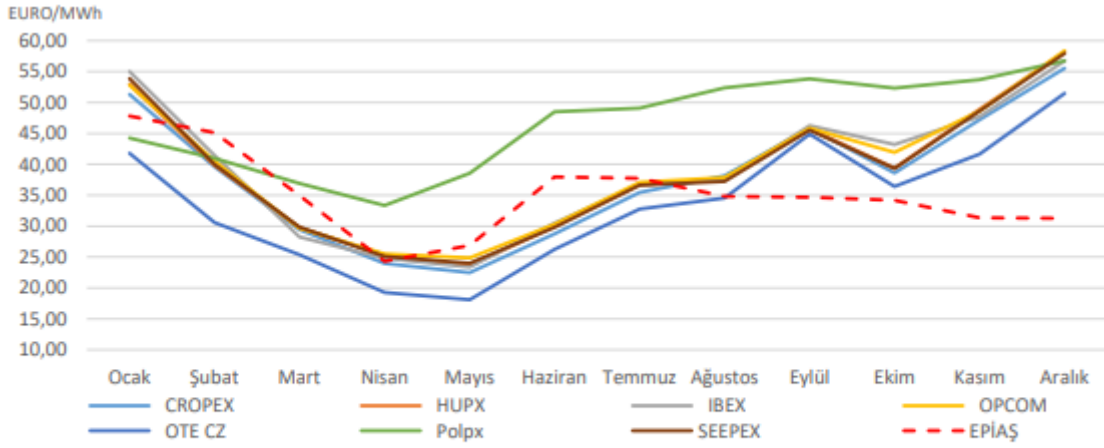
2020 yılı başında Orta ve Batı Avrupa'dan pahalı olan Türkiye elektrik fiyatı (EPIAŞ) 2020 sonunda Norveç hariç tüm ülkelerin altına düşmüştür.

*Kaynak: Montel-Foreks

Grafik 18: Orta-Batı Avrupa ve EPIAŞ Gün Öncesi Piyasası Fiyatları

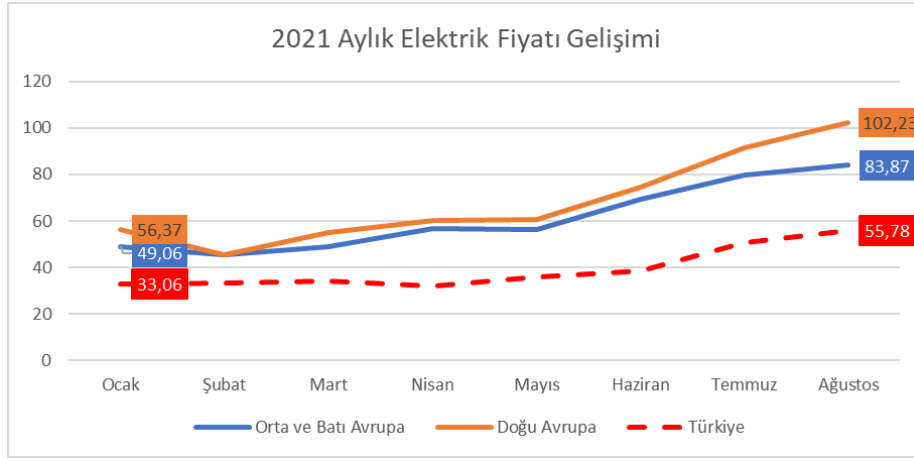
Benzer trend Doğu Avrupa ülkelerinde de görülmektedir.

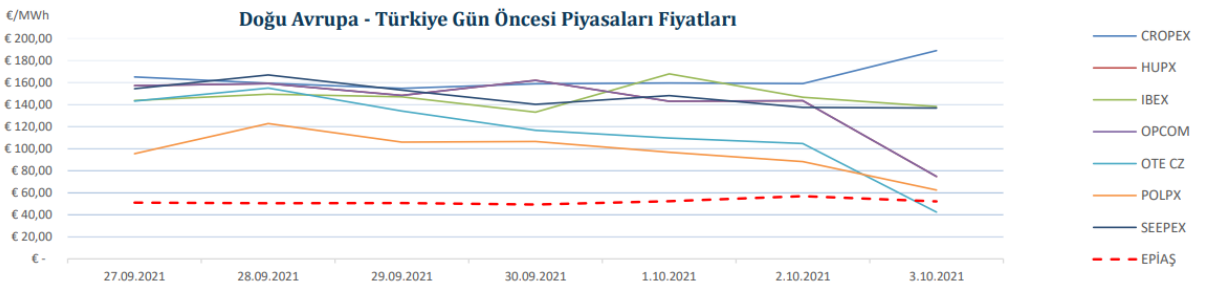
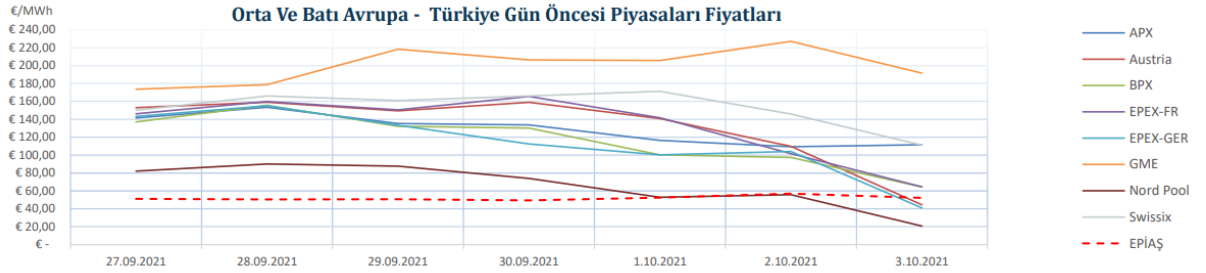
Kaynak: Montel-Foreks

Grafik 19: Doğu Avrupa ve EPIAŞ Gün Öncesi Piyasası Fiyatları

2021 yılı trendine baktığımızda tüm piyasalarda %70-%80 arası artışlar gözlenmektedir.

Ekim başı itibariyle en güncel veriye baktığımızda da Avrupa'daki kırılma oldukça dikkat çekmektedir.

Enerji Piyasaları Kaynaklar

1. https://www.epias.com.tr/wp-content/uploads/2021/01/EPIAS_2020_Yillik_Bulten_vson.pdf
2. https://www.epias.com.tr/wp-content/uploads/2021/10/39.Hafta-27.09.21-03.10.21-Haftalik_Rapor.pdf
3. <https://www.epias.com.tr/wp-content/uploads/2021/09/Agustos-2021-Elektrik-Piyasalari-Raporu.pdf>
4. <https://www.epias.com.tr/spot-elektrik-piyasasi/elektrik-piyasasi-bultenler/elektrik-piyasasi-aylik-bulten?paged=2>
5. <https://www.botas.gov.tr/Sayfa/2021-yili-ekim-ayi-dogal-gaz-toptan-satis-fiyat-tarifesi/571>
6. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupada-dogal-gaz-fiyatlari-arz-sikintisi-endisesiyle-rekor-tazeledi/2376994>
7. <https://www.energypriceindex.com/latest-update>
8. <https://www.politico.eu/article/eu-eurozone-finance-ministers-meeting-energy-prices-green-deal/>
9. <https://t24.com.tr/haber/dogal-gaz-fiyati-neden-artiyor-tuketiciye-etkisi-ne-olacak,983193>
10. <https://t24.com.tr/haber/avrupa-da-dogalgazin-fiyati-1-yilda-5-katina-cikti-artisin-turkiye-yi-de-etkileyecek,979092>
11. <https://t24.com.tr/haber/avrupa-da-dogalgaz-fiyati-zirveye-cikti-megavatsaat-basina-119-euro,983410>
12. <https://www.dw.com/tr/avrupada-artan-enerji-fiyatlar%C4%B1-endi%C5%9Fe-yarat%C4%B1yor/a-59379352>
13. https://www.epexspot.com/en/market-data?market_area=GB&trading_date=2021-10-05&delivery_date=2021-10-06&underlying_year=&modality=Auction&sub_modality=DayAhead&product=60&data_mode=graph&period=year
14. <https://finance.yahoo.com/quote/TTF%3DF/>
15. <https://www.politico.eu/article/why-europes-electricity-is-so-expensive/>
16. <https://www.montelnews.com/tr/tr>